

Dünyayı Yenilikçiler Kurtaracak Yaratıcı Bir Fikirle Başlayacak Her Şey...

Dünyamız yaratıcılık ve yenilikçilikle beslenen acil çözümler gerektiren sorunlarla boğuşuyor. Birleşmiş Milletler'in 2030 yılı için belirlediği 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi bu konuda bir yol haritası sunarken, sorunlar da karmaşıklaşmaya devam ediyor. Belli ki mevcut iş yapış biçimleri çok da işe yaramıyor. Ancak son yıllarda Türkiye'de bu sorunlar karşısında yaratıcı çözümler üretenleri desteklemek için düzenlenen programlar, yarışmalar ve etkinliklerin sayısı da niteliği de artıyor. Girişimcilik/sosyal girişimcilik, inovasyon/sosyal inovasyon ekosisteminde faaliyet gösteren kurumlardan, isimlerden aldığımız görüşler ve örnekler ise hem dünya hem de Türkiye için umut vaat eden bir tablo çıkarıyor ortaya...

 Nevrâ YARAÇ

Dünyamızın karşı karşıya olduğu sorunlar giderek artıyor. Bu yeni bir haber değil tabii. Ancak birbirlerini tetikleyerek giderek karmaşıklaşmaları, tahmin edemeyeceğimiz olumsuz sonuçlar da ortaya çıkarıyor. Ve belli ki şimdiye kadarki düşünme ve iş yapış biçimleri bu sonuçları engellemeye çok da yardımcı olmuyor. Oysa bu sorunlar, yaratıcılık ve yenilikçilikle beslenen acil çözümler gerektiriyor. Türkiye de bu konuda bir istisna değil.

Diğer taraftan son yıllarda bu türden sorunlara çözüm getirmek isteyenlerin katılımcıları olduğu programların, yarışmaların, etkinliklerin sayısının arttığını gözlemliyoruz. Sorunlar karşısında “ne yapabilirim” sorusunun yerini “nasıl yapabilirim”in alması ve bunun gençlerin “anamlı bir iş yapma” arayışıyla birleşmesi, bugün ve geleceğimiz için umut vaat eden bir tablo çıkarıyor karşımıza.

Girişimcilik ve inovasyon ekosisteminde faaliyet gösteren kurumlara ve isimlere Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ne (SKH) ulaşmada girişimcilik/sosyal girişimcilik, inovasyonun/sosyal inovasyonun yeri ve önemini; Türkiye’de sayıları giderek artan etkinlikler, programlar ve yarışmalar ile bu alanda yükselen dinamizmi; yeni fikirlerin ne kadarının hayata geçebildiğini, yarışmaların/programların ardından bu girişimlerin gereğince takip edilip edilmediğini; çevresel ve sosyal konularda artan farkındalığı ve Türkiye’nin sunduğu engeller ile fırsatları sorduk. Ayrıca dünyadan ve Türkiye’den SKH’lere ulaşma yolunda katkı sunan girişimlere dair örnekler istedik. Genel kanı, engellerin fırsatları çoğalttığı yönünde. Örnekler de bu kanıyı destekliyor ve cesur girişimciler yarattıkları sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerle toplumları ve dünyayı dönüştürüyorlar. Ama elbette farklılaşmış destek mekanizmalarına hâlâ çok ihtiyaç var.

İlerleyen sayfalarda okuyacağınız görüşler “nasıl yapmalı”yı, örnekler ise “yapılabildiğini” ortaya koyuyor. Biraz önce bahsi geçen “umut vaat eden tablo”ya bakmak güzel elbette ama bu tabloda bir fırça darbesi de sizin elinizden çıksa, daha da güzelleşmez mi o tablo? İlham vermesi dileğiyle...

Aysun Sayın

Boyner Grup Kurumsal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Direktörü

İnovasyon, Hayatı Dönüştürmenin Umudu

BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri bağlamında sosyal inovasyon, tüm hedeflere ulaşabilmek için çok önemli zira mevcut yöntemler ile 13,5 yılda bu hedeflere ulaşmak çok zor. Yenilikçi, etkili çözümlere ihtiyacımız var bunu da sosyal inovasyon bize verecek.

Bence aynı zamanda hayatı dönüştürmenin umudu inovasyon ve Türkiye'de de sayıları giderek artan bu yenilikçi fikirler.

Yaratıcılığa Elverişli Ekosistem

Bu fikirleri hayata geçiren kişilere baktığımızda ise bu topraklardan daha çok dışarda eğitim almış, gelişmelere tanıklık etmiş ve bunu

ülkesine taşıyan bir topluluğu görüyoruz. Yani bizim ekosistemimiz buna uygun değil ama bu girişimciler de zaten bu ekosistemde gelişmediler, üretmediler. Hâlâ yaratıcılıklarını kullanabilecekleri bir ekosistemden ülkemize bunu taşıma gayretindedeler.

Destek Verdiklerimiz Büyüyor ve Etkiliyor

BULUŞUM, Boyner Vakfı'nın sosyal girişimleri desteklediği bir platform. Aynı zamanda bir kitlesel fonlama platformu da olan BULUŞUM, sosyal girişimlere ihtiyaç duydukları kaynağı yaratmayı hedefliyor. Projelerin web sitesine yüklenebildiği platformda bugüne kadar sekiz proje hayata geçti. 1,5

yıllık bir hikayemiz var yani biz görece yeniyiz sosyal girişimcilik alanına yatırımda. Dolayısıyla programımız henüz başarı veya başarısızlığı teslim edecek kadar uzun bir geçmişe dayanmıyor. Şu anda baktığımızda, destek verdiklerimizin tamamı hayatta, üretiyor, büyüyor ve etkiliyor.

Sorunlar Motive Ediyor, Dayanışma Sağlıyor

Artan farkındalık aslında hayata bu insanların kendi odaklarından ve güncel dertlerinin ötesinden baktıklarını gösteriyor; dert edinmiyorlar nasıl bir çevrede yaşamak istediklerini ve bir dünya hayalleri var. Henüz gündelik pratiklerin rutinleri veya dertlerinde kayboldular ve umarım kaybolmazlar. Türkiye'de engel fırsattan daha çok, "sen çok iyi iş yapıyorsun" diye bırakın yatırım yapmayı alkışlamayı bile bilmiyoruz ama bir taraftan da o kadar çok sorun ve konu var ki üzerinde çalışılabilecek. Bence konu çokluğu motive ederken, kendi yarattıkları ekosistemde birbirleri ile dayanışıyor olmaya devam etmelerini sağlıyor.

Yuvarla: E-ticaret sitelerinden alışveriş yaparken fiyatın küsuratlı kısmını yuvarlıyorsunuz ve bu tutar bağış olarak sivil toplum kuruluşlarına gidiyor. Amaç, bireysel bağışçılık kültürünü geliştirmeye yardımcı olmak ve STK'ları daha görünür hale getirerek insanlara kolay bir bağış deneyimi yaşatmak. yuvarla.com

e-Bursum: Türkiye'deki manuel burs sistemini dijitale taşıyor ve bunu yaparken burs sistemini daha şeffaf, demokratik, ulaşılabilir ve eşitlikçi yapmayı hedefliyor. Sistematiğe hale getirilmiş burs sisteminin yanı sıra, temel finansal okuryazarlık eğitimi, sosyal

etki ölçümü ve online mentorluk ile burs verenlerin etkilerini en üst düzeye çıkarmayı amaçlıyor. e-bursum.com

Good4Trust: İyiliklerin, güvenin, ekolojik ve sosyal açıdan adaletli ilişkilerin paylaşarak çoğalması için insanları; sosyal ve ekolojik açıdan sorumlu ve adil "üretici" ve onlardan hizmet alan "türetici"leri buluşturmayı hedefleyen bir platform. Good4Trust Çarşısı'ndan sosyal ve ekolojik açıdan adil ürünler satın alarak adil bir ekonomiyi güçlendirebilirsiniz. Good4Trust.org

Ayşe Sabuncu

Impact Hub İstanbul Kurucu Ortağı

“Ne Yapabilirim” Yerini “Nasıl Yapabilirim” e Bıraktı

Sadece 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi (SKH) çerçevesinde değil, şu an dünyada üzerine eğilmemiz gereken her başlıkta sosyal inovasyon ve inovasyon kilit rol oynuyor. Sosyal inovasyon doğası gereği çözüm getirdiği her alanda konunun faydalanıcılarını çözümün odağına yerleştirerek; hızlı, etkili ve doğru/yerinde bilgilerden hareketle kimi zaman teknoloji, kimi zaman insan üzerinden rahatlatıcı ve düzeltici yaklaşımlar getiriyor hayatımıza. İnovasyon halihazırda etkili olamadığımız yöntemleri bir kenara bırakıp yenilikçi yaklaşımlar ve iş yapış biçimleri ile aynı konuları ele almak demek. SKH'lere ulaşmamız için bazı yöntemleri ters yüz etmemiz, bunu yapacak cesareti göstermemiz ve daha geniş bir kitlenin insan odaklı düşünmesini sağlamamız gerekiyor.

Kısıtlamalar Motive Ediyor

Zor bir dönemden geçiyoruz, farklı konularda birçok sıkıntımız var. Bu konuları, Türkiye’de gelişen ve hareketlenen girişimcilik ekosistemi ile yan yana koyduğunuz zaman aslında birbirini tamamladıklarını görüyorsunuz. Yoksullukla kaynaklara ulaşamama ile ilgili bir sıkıntı varsa, mutlaka bu konuda çözüm üreten bir girişim karşımıza çıkıyor. Aslında kısıtlamalardan söz ettiğimiz her durum, özellikle sosyal inovasyonu motive edici bir faktör.

Birebir Takip

Biz kendi düzenlediğimiz tüm program ve yarışmaların katılımcılarını birebir takip ediyoruz. Onlar için

gruplar hazırladık ve hatta kendileri de bu grupları aralarında bilgi paylaşmak için aktif olarak kullanıyorlar. Genel olarak bu tür programların mezunlarının takip edilip edilmediği ise programın kurgusu ve yürütücüsü ile ilgili. Programı sahiplenen, uzmanlaşmış ve içeride gerek kaynak gerek sektörel kapasite konusunda olgun bir yapı varsa mutlaka takip ediliyordur, edilmesi de gerekir. Eğer program daha çok “kurumsal sosyal sorumluluk” veya iletişim kampanyası çerçevesinde organize ediliyorsa zaten bir bitiş tarihi oluyor.

Başarı Hikayeleri Gündeme Taşınmalı

Sadece Türkiye’de değil, dünyada da son yıllarda çevre konusunda ve sosyal konularda kimi zaman çözümün parçası olabileceğimizi

hissettiğimiz, kimi zaman konunun büyüklüğü ve karmaşıklığından çaresizlik duyduğumuz birçok şey yaşadık. Karşımıza çıkan her yeni haber veya gelişmede ilk sorduğumuz soru aslında hep aynıydı: “Ben ne yapabilirim”. Fakat tüm bunlara paralel; gerek insanları dijital ortamda bir araya getirerek aralarında ortak çalışmayı kolaylaştıran teknolojilerin gelişmesi, gerekse Türkiye’de de yazılım konusunda uzman bir jenerasyonun ortaya çıkması ile o soru yerini “Nasıl yapabilirim”e bıraktı. Fırsat anlamında Türkiye’de bilgi aktarımı, kapasite geliştirme, koçluk ve finansal kaynaklara erişimi sağlama anlamında çok yol geldik, toplumun her kesiminde artan farkındalıkla da gelişmeye devam edeceğiz. Farkındalığın artması ise iyi projelere, iyi girişimlere ait başarı hikayelerinin gündeme taşınması ile mümkün. Ancak etki odaklı girişim alanında daha çok kişinin harekete geçirilebilmesi için bu alana daha çok yatırım yapılıyor olması lazım. Bu noktada bize de büyük görev düşüyor. Konvansiyonel yatırımcı maalesef etki girişimi dendiği zaman büyük bir anlam karmaşası yaşıyor. Halbuki etki girişimi, herhangi bir girişim gibi bir iş planına sahip fakat karşılık ürettiği pazar ihtiyacı veya isteğini sosyal veya çevresel bir konu çevresinde etki odaklı kurgulayan girişimlere deniyor. Impact Hub gibi destek mekanizmaları arttıkça, kaynak sağlayıcılar ve yatırımcılar bu alanda bilinçlendikçe, etki odaklı girişimciliğin Türkiye’de yaygınlaşması önündeki engellerin hızlıca kalktığını göreceğiz.

Fazla Gıda: Impact Hub çatısı altında olan girişimlerden Fazla Gıda, gıda atığını ortadan kaldırmak için süpermarketler ve sosyal-marketler arasında köprü kuran teknolojik bir platform sağlıyor. www.fazlagida.com

Kutuda Sanat Var: Her ay sanat üretimi için seçilen sanat konusunda çizmeye/ boyamaya/karalamaya başlanması için kılavuz bir çalışma ve malzemeleri seçip adresinize gönderiyor. www.kutudasanatvar.com

Solarheap: Akıllı yazılımı sayesinde farklı aşamalardaki güneş enerjisi projelerini yatırımcılarla bir araya getiriyor. www.solarheap.com

Didem Altop

Endeavor Türkiye Kurucu Genel Sekreteri

Girişimcilik Ana Gündem Olmalı

Girişimcilik, halihazırda var olan bir ihtiyaç veya sorunu gidermek üzere yenilikçi iş modelleri etrafında kaynakları örgütleme becerisidir. Etkin girişimciler değer ve etki yaratmak niyetiyle yola çıkarlar. Günümüzde bir sürü yeni teknolojinin doğurduğu, henüz keşfedilmemiş yeni çözüm fırsatları bulunuyor. Bu yeni teknolojileri yaratan ve/veya bunları farklı uygulama alanlarına yönlendiren girişimciler geleceğimizi şekillendirenlerdir. Daha hızlı yol almak için BM'nin 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi'ni anlayan ve içselleştiren girişimcileri desteklemek ve geliştirmek özel sektörün, sivil toplumun, akademinin ve kamunun ana gündemi haline gelmiştir.

Başarılı Girişimciler Ekosistemi Besliyor

Betonla döşenmiş bir kaldırımda bile çatlaklar arasından filizlenen çiçekler görebilirsiniz. Girişimcilik içgüdüğü üç şekilde tetiklenir; biri fayda yaratma içgüdüğü, ikincisi zorluklara göğüs germe motivasyonu, üçüncüsü de mecburiyet temelli harekete geçme ihtiyacı. Birçok girişimci bu üç hissi de içinde barındırabiliyor. Girişimciliği kolaylaştıran veya zorlaştıran her ortamda bu üç motivasyonun olması, önlenemez bir gerçektir. Diğer yandan önderlik vizyonuna sahip olan yerel ekosistem paydaşları daima ülkelerini bir üst seviyeye taşımak için cesaretle çabalyor. Bir ekosistemin oluşması için binlerce kişiden ziyade, elini taşın altına koyan bir avuç dolusu insan, girişimcilerin önünü açmaya yeterli. Sonuç olarak da bu

girişimciler başarıya ulaştıkça kazandıkları deneyimler ile ekosistemi beslemeye başlıyorlar. Dış etkenler sebebiyle bir adım geri iki adım ileri olsa bile, ekosistemin gelişmesi daima devam edecektir.

Sürdürülebilir Başarı İçin 5 Faktör

Fikirlerin sürdürülebilir bir başarıya ulaşmasının yolu ise beş ana faktörden geçiyor: Teknik beceri, liderlik becerisi, uygulama becerisi, pazar erişimi ve içgörü ile finans-

mana erişim. Bu faktörleri doğru şekilde uygulayan girişimciler başarılı şirketlerin mimarları olabiliyor. Endeavor olarak bu potansiyeli gösteren etkin girişimcileri tespit edip onların mentorluğa, pazara ve finansmana erişmeleri konusunda önlerini açmaya çalışıyoruz. Seçilen Endeavor Girişimcileri şirketlerini satana veya kapatana kadar her zaman desteklerimizden faydalanabiliyor.

Erişilebilir Rol Modelleri Yaratmak

Öncelikle bütün dünyada yeni jenerasyonda sosyal konulara, yenilikçi yaklaşımlara ve adalet kavramına ciddi bir eğilim var. Bunun önemli bir sebebi internetle bilgiye erişimin artmış olması. Aradaki bariyerler kalktıkça hem iletişim kolaylaştı hem de farkındalık ve ilham kaynağı arttı. Bu bağlamda, ciddi bir genç popülasyona sahip olmanın yanında bu grubun internet ve sosyal kanallarını ciddi oranda kullanması Türkiye'nin en büyük potansiyellerinden biri. Fakat öte yandan kişisel farkındalık konusunda ciddi bariyerler var. Gençler kapasitelerinin bilincinde değil ve bu kapasiteyi geliştirmeleri için yeterli kaynağa erişemiyorlar. Bu kaynaklar arasında çok önemli ve yaratılması kolay bir kaynak bulunuyor aslında: Erişilebilir rol modeller yaratmak. Başarılı girişimcilerle yakın temasta olmak, onları daha insancıl yapıyor, böylece gençler onlardan daha rahat ilham alıp başarıya ulaşmak konusunda kendilerine daha çok güveniyor ve girişimciliği de bir kariyer seçeneği olarak düşünebiliyorlar.

Chobani: Kurucusu Hamdi Ulukaya, bahsettiğimiz fayda yaratma içgüdüğü, zorluklara göğüs germe ve mecburiyet temelli harekete geçme ihtiyacı motivasyonlarının hepsini taşıyor. Kendisi kişisel mecburiyet sebebiyle şirketini kurma adımını atsa da zaman içinde zorlukları fırsata çevirerek büyüttüğü şirketiyle fayda yaratmayı başardı ve dünyaca bilinen, topluma geri veren bir filantropist oldu.
www.chobani.com

Yemeksepeti.com: Nevzat Aydın'ın kurduğu Yemeksepeti'nin yıllar içinde ciddi bir çarpan etkisi yaratarak nasıl restoran, kurye, paketleme gibi yan sektörleri etkileyip geliştirdiğine şahit olduk. Aydın, şirketini sattığında bu yolculukta yanında olanlara hisse dağıtarak çok anlamlı bir hediye de verdi.
www.yemeksepeti.com

b-fit: Kurucusu Bedriye Hülya, 200 kadını iş sahibi yaptı, 2000 kişiye istihdam sağladı ve 60 bin kadını sağlıklı yaşam konseptiyle buluşturdu.
b-fit.com.tr

Duygu Kambur

imece, Koordinatör

Yenilikçi Çözümlere Yöneliyoruz Çünkü Hayatta Kalmak İstiyoruz

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşmak için devlet, özel sektör ve üçüncü sektörün bir arada çalışması, münferit çabaların ve kaynakların ortaklaşması çok önemli. Sosyal inovasyon bürokratik yapılanmadan ötürü ağır işleyen mekanizmaları harekete geçiren ve bireysel girişimleri anlamlandıran bir araç. Geliştirilen yöntemleri girişimlere dönüştürmek ise yaratılan sosyal faydanın ölçeklenmesini sağlıyor. Bu noktada sosyal inovasyonu ve girişimleri destekleyen platformların da, sosyal alanda yenilikçi fikirlerin ortaya çıkması için gerekli ortamı yaratabilmesi, farklı yetkinliklerdeki birey ve kurumları bir araya getirebilmesi gerekli.

Kesişim Paydası

Şu an Türkiye'de eğitimde, sağlıkta, cinsiyet eşitliğinde, yeşil alanda, toplum içi diyalogda karşılaştığımız problemler salt Türkiye'nin problemi değil. Bu ve benzeri problemlerin şiddeti tabii ki ülkeler arasında farklılaşıyor, ama bunlar insanlığın karşı karşıya olduğu global problemler. Kendini tekrarlayan, inan-

dırıcılığı ve işlevini yitirmiş sistemleri dönüştürmek, yeni yaşam alanları yaratmak için her şeyden önce içgüdüsel olarak yenilikçi yaklaşımlara, yeni çözüm arayışlarına yöneliyoruz çünkü hayatta kalmak istiyoruz. Sosyal girişimcilik de bu bağlamda toplumsal dönüşümler için başvurulabilecek araçlardan biri. Hem üçüncü sektör hem özel sektörün kesişim paydası. İş dünyasındaki mekanizmaları daha verimli çalışacak şekilde yeniden tasarlıyor. Yaşamımızı devam ettirmek için para kazanabilirsiniz ama aynı zamanda işinizin odağına sosyal değer yaratmayı da koyabilirsiniz. Bu farkındalığın daha fazla birey ve kurumu ortak paydada birleştireceğini düşünüyoruz. Yaptığı işte anlam arayan, salt para kazanma hedefinde olmayan ve yavaş yavaş iş dünyasını dönüştürmeye başlayan genç kitlede de artış söz konusu.

Farklı Destek Mekanizmaları

ATÖLYE ve Zorlu Holding kurucu ortaklığı, S360'ın stratejik partnerliğiyle bir sosyal inovasyon platformu olan imece'yi yaklaşık altı ay önce hayata geçirdik. Üç aylık yoğun bir

eğitim ve mentorluk desteği alan takımlarla ön kuluçka sürecini tamamlayıp bir ara eleme gerçekleştiriyoruz. Bu elemenden geçen üç takım 30 biner euro hibe almaya ve kuluçka dönemine girmeye hak kazanıyor. Şu anki kuluçka dönemine salt eğitim alanındaki meselelere çözüm üretmek isteyen takımları dahil ettik. Bir sonraki alanımız 17 Hedef ile ilintili farklı bir alanda olacak. Tasarladığımız modelde, takımların fikir aşamasından aldıkları yatırımı değerlendirme ve yeni bir yatırıma hazır olma süreçlerinden birlikte geçiyoruz. Tek bir destek mekanizmasının girişimin tüm aşamalarını takip etmesi çok verimli değil. Farklı evreler için özelleşerek birbirini tamamlayan destek mekanizmalarının sayısının artması girişimcilik ekosistemi için daha sağlıklı.

Birlikte İş Yapamama

Türkiye'de halihazırda çok gelişmiş bir girişimcilik ekosistemi var ve bu bir iş yapış biçimine dönüşmüş durumda. Girişimcilik potansiyelini, gençlerin çözüm üretme istekleriyle birleştirdiğimizde potansiyelin büyüklüğünü görebiliriz. Mesela dünyanın en önemli sorunlarından olan yerinden edilmiş insanlarla ilgili çalışmalar sayesinde çok ciddi bir bilgi birikimi oluştu ya da güneş enerjisi alanında yatırımlar giderek artıyor. Bu pozitif gelişmelere karşın aşılması gereken en önemli engel birlikte iş yapabilme kabiliyeti. Hem bireysel olarak hem de kurumlar bazında masanın etrafında ortak amaçlarla oturup gerçek çözümler üretebilme konusunda ilerlememiz gerekiyor.

reflect: Sürdürülebilir moda alanında çalışan Reflect çok geniş ve dinamik bir ekip. SKH'ler doğrultusunda, sorumlu üretim ve sorumlu tüketim kavramlarını çıkış noktası olarak seçti. www.reflect.ist

ALYA: Çocukların yaratıcılıklarını körüklemek, üç boyutlu düşünme yeteneklerini geliştirmek ve teknoloji üretmelerine destek olmak için

tasarlanmış bir üç boyutlu yazıcı. Teknik bilgi birikimini öğretmenlerle ve öğrencilerle buluşturma noktasında başarılı adımlar atıyorlar. www.alya3dp.com

DOKTAR: Türkiye'nin en önemli potansiyellerinden biri olan DOKTAR çiftçileri inovatif yöntemlerle buluşturarak onları güçlendirmeyi hedefliyor. www.doktar.com

Prof. Dr. Erhan Erkut

MEF Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Bu Kuşak İnsanlık İçin Önemli

BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile açlığın, fakirliğin olmadığı, herkesin kaliteli eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşabildiği, temiz su ve enerji ile çalışan, eşitsizliklerin ortadan kalktığı, barış ve işbirliğinin öne çıktığı bir dünya hedefleniyor. Bir çeşit ütopya. Alıştığımız şekilde yaşamaya devam edersek bu hedeflere ulaşamayacağımız da çok açık. Sadece yüksek teknoloji kullanan sektörlerde değil her sektörde, özellikle eğitim, sağlık, tarım, devlet gibi inovasyon denince akla ilk gelenlerden olmayan alanlarda inovasyon son derece önemli. İnsanoğlu bu hedeflere ulaşacak kapasiteye sahip. Fakat bu hedeflere ilk önce dünyayı yöneten siyasi, sosyal ve ekonomik güç odaklarının inanması gerekiyor.

İnşaat ile Sürdürülebilir Kalkınma Mümkün Değil

En azından kağıt üzerinde ülkenin önemli aktörleri Türkiye'nin sürdürülebilir

kalkınmasında girişimcilik ve inovasyonun önemini anlamış görünüyorlar. Fakat girişimcilik ve inovasyon için gereken sistemin özellikleri içselleştirilemedi. Bir yanda yarışmalar, hibeler, destekler, öte yanda kısıtlanan özgürlükler, kapatılan siteler, getirilen yasaklar. Kanımca bugünkü şartlarda Türkiye'de büyük etki yaratabilecek yüksek teknoloji girişimciliği için şartlar pek uygun değil. Çimi herkes sevdiği için betona çim tohumu atmaya devam ediyoruz. Mutlaka betonun çatlaklarından toprağa sızmayı başaran birkaç tohum yeşerecektir. Fakat bunlar girişimci dostu bir ortam olduğundan değil, tam tersine girişimciliği destekleyen şartlara rağmen başarılı olmayı beceren istisnalar olacaktır. Her şeye rağmen iyiniyetli çabalara devam etmemiz gerek çünkü ülkenin sürdürülebilir ekonomik kalkınması, istihdam ve cari açığın kapanması için tekno-girişim ve inovasyon di-

Paylaşım Ekonomisi: Paylaşım ekonomisini geliştiren (Airbnb, Uber vb.) her girişim sürdürülebilir kalkınmaya hizmet ediyor, kaynakların daha akıllı kullanılmasını sağlıyor.

Enerji: Yeni girişimlerin veritabanı olarak düşünebileceğimiz Angel.co sitesinde sadece "temiz enerji" başlığı altında şu anda ortalama şirket değeri 4,8 milyon dolar olan tam 2475 yeni girişim var.

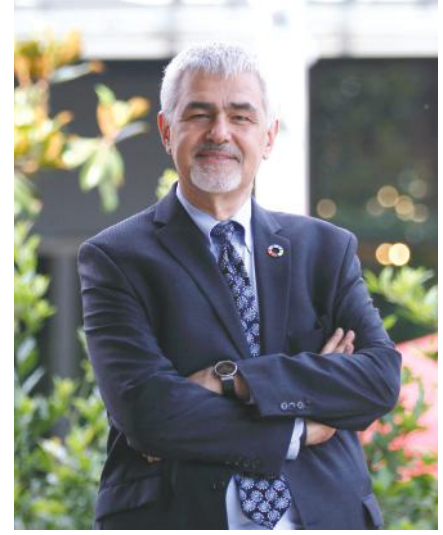
- **Higi Enerji:** Filipinler merkezli şirket, bir bitkiden yakıt üreterek odun ve kömür tüketimini azaltmayı hedefliyor. www.higi.biz

- **Trina Solar:** Çin merkezli şirket şu anda dünyanın konut ve endüstriyel güneş enerjisi konusunda en iddialı

girişimlerinden birisi ve 1 milyar dolar değerlemeye ulaştı. www.trinasolar.com

Elon Musk: Otonom araba, araç üretimini (ve getirdiği tüm sorunları) yarı yarıya azaltma potansiyeline sahip. Tekrar kullanılabilir füzeler, uzay yolculuğunun maliyetini (ve kaynak tüketimini) ciddi olarak azaltıyor. Solar City ise konutların enerji kullanım sorununu güneş enerjisi ile çözmeye çalışıyor. www.solarcity.com

İmece.com: Sosyal meselelere yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler getirmeyi hedefleyen platformun çalışmalarının odak noktası teknolojiyi kullanarak erişimi artırmak. imece.com

şında bir alternatif göremiyorum. İnşaat ile sürdürülebilir kalkınma mümkün değil.

Doğal Seleksiyon

Yeni fikirlerin hayata geçme oranı zaten tüm dünyada çok düşüktür; bu işin doğasında doğal seleksiyon var. Türkiye'nin ilk üniversite-içi hızlandırıcısını açtığımız 2011 yılına kadar yeni fikirler pek takip edilmiyordu. Fakat son yıllarda çok sayıda kuluçka merkezi ve hızlandırıcı açıldı ve başarı ihtimali nispeten yüksek olduğu düşünülen fikirlerin hayata geçebilme olasılığı arttı. Benim girişimci adaylarına önerilerimden birisi 10 kadar yeni girişim seçip onları takip etmeleri, hatta bazılarında ücretsiz staj yapmaları.

Eğitilmiş Gençlik En Önde

Tüm dünyada bu kuşağın bizim kuşağımıza kıyasla çevre ve sosyal bilincinin daha yüksek olduğunu görüyorum. Türkiye'nin genelinde çevresel ve sosyal konularda yaygın bir bilinçsizlik ve cehalet olduğunu gözlemlemem de eğitim ile bunun çok kolay aşılabildiğini deneyimledim. Aslında bu kuşağın insanlık için önemli bir fırsat olduğunu düşünüyorum. Bu konularda eğitilmiş gençliğimiz en önde, önemli öngörü ve talepleri var. Özel sektörümüz yeni kuşağı anlamaya ve değişen bilinç düzeyine ayak uydurmaya çalışıyor fakat siyasi karar vericiler en gerideler. Bu da sürpriz değil çünkü çoğu eski kuşağın pek de iyi eğitim alamamış bir kesiminden geliyorlar.

Doç. Dr. Ezgi Yıldırım Saatçi

Okan Üniversitesi Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Sorumluluk Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Sosyal İnovasyon, Hedefler İçin Çözüm Anahtarı

İnovasyon yenilikçilik demek ve doğal olarak BM'nin ortadan kaldırmaya çalıştığı pek çok sorunu mevcut bakış açımızla biz insanlar oluşturduğumuza göre, sadece kutunun dışına çıkıp ve aslında hiç kutu olmadığını düşünerek iyileşme sürecine girebiliriz. Sosyal inovasyon ise toplumların sorunlarına odaklandığı ve yenilikçilikle buna çareler aradığı için tam da BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri için bir çözüm anahtarı.

Bizi Öldürmeyen Güçlü Kılıyor

Aslında ortamın bu kadar engembeli olması, sorunlarla yüzleşen insanların bu engellerle ve engellerle mücadele etmesi için uygun koşulları yaratıyor. Örneğin iki ay önce Finlandiya'da sosyal girişimcilik ile ilgili bir seminerde öğrencilere sosyal sorunlarını sorduğumda aldığım cevaplar o kadar kıstıltılıydı ki sosyal

girişim kurma aşamasının sosyal ihtiyaç analizinde takıldık kaldık. Özetle, bizi öldürmeyen bizi güçlü kılıyor ve girişimcilik ekosistemindeki dinamizm de buradan ivme kazanıyor.

Üç Yılda, 100'de 1

Üniversiteler içinde yapılan bir araştırmaya göre 1000 fikrin sadece 100 civarı iş fikrine dönüşebiliyor ve bu 100 tanesinden üç sene sonra hayatta kalan işletme sayısı sadece bir tane. Bizim Okan Üniversitesi'nde düzenlediğimiz Sosyal Girişimcilik Kampı, Liseli Gençler Sosyal Girişimcilik Yarışması, Sosyal Sorumluluk Projeleri, KOSGEB ve TÜBİTAK ile düzenlenen girişimcilik eğitim programları sonucunda ortaya çıkan her projeyi takip ediyoruz. Şunu büyük bir mutlulukla söyleyebilirim ki, bizdeki projelerin ayağa kalkması, kurulması ve büyü-

mesi aşamasında ortalama rakamların oldukça üzerindeyiz. Örneğin Sosyal Girişimcilik Kampı'na katılan 60 kişiden 15'i sosyal girişimlerini kurdu, ödüller aldı ve yollarına devam ediyorlar.

İcat Çıkaranları Alkışlamalı

Z kuşağı ve Kristal Çocuklar farkındalığı çok yüksek nesiller, gözlemlediklerini özümsemeleri çok kısa sürelerde oluyor. Doğal olarak, yaşadıkları gerçeklikten farklı projeler üretmiyorlar, nitelik çevresel ve sosyal sorunlar görmezden gelinebilecek bir durumda değil. Özümstediklerini hayata geçirmeye çalışırken takıldıkları yerlerde de bu düzenlenen yarışmalar onlar için motive edici, itici güçler haline geliyor. Farkındalıklardan ziyade, sorunları iyileştirebileceklerine dair inancı topluma yaymak istiyorlar. Türkiye'deki yapı hem en büyük fırsat hem de en büyük engel. "Çocuk icat çıkarma başımıza" sözü ile "Sağ elin verdiğini sol el görmez" deyişi arasında bir kültür bizimkisi. Bu sebeple iyilikle yoğrulmuş icat çıkarıcı çocukları desteklememiz, alkışlamamız ve örnekleri çoğaltmamız gerekiyor.

Grameen Bank: Dünyada öncülerden sayılan ve Okan Üniversitesi'nde de merkezi bulunan Muhammed Yunus ve ona 2006 Nobel Barış Ödülü'nü getiren, toplumsal inovasyon örneği olarak Grameen. İş fikrinin özünü, yoksullar için banka oluşturuyor. Paraya ihtiyacı olan yoksullara teminatsız mikrokredi veriyor ve ödeme sisteminin yanına krediyi aldıktan sonra takip ve mentorluk sistemi getiriyor. Dünyada bugüne kadar 110 milyon kişi bu sistemden yararlanmış; aileleri ile birlikte sosyal etki alanı 700 milyon. www.grameen.com

Dr. Gonca Ongan

Koç Üniversitesi Sosyal Etki Forumu
(KUSIF) Yönetici Direktörü

İşbirliği Büyük Potansiyel

Su anda hem ülke hem de dünya olarak uğraştığımız birçok problem çok büyük ve karmaşık. Mevcut sistemlerle ve geleneksel iş modelleri ile bu problemlere çözüm bulmak mümkün görünmüyor. Mümkün olsa idi, zaten problemlerimiz de bu kadar büyük ve karmaşık hale gelmezdi. Bu nedenle Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşmak için yeni iş modellerinin oluşmasında inovasyon ve sosyal inovasyon çok önemli bir rol oynuyor ve teşvik edilmeli.

Ekonomik Motivasyon

Ekonomik motivasyonun olduğu her işte hareketin de doğal olarak var olduğunu düşünüyorum. Girişimcilik ve inovasyon ise daha fazla işgücüne katılım ve para demek. Bu nedenle girişimcilik ve inovasyon alanındaki bu dinamik halin devam edeceğine eminim. Buradaki önemli nokta, sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyonun da öneminin ve etkisinin farkına varılması ve bu yapının içine eklenmesi.

Destekleyici Mekanizmalar Az

Sosyal girişimcilik alanı için destekleyici mekanizmalar olmadığı için fikirlerin hayata geçmesi zor oluyor. Hayata geçse bile sağlam bir iş modeline dayandırılmadığı takdirde ekonomik sürdürülebilirliği ne yazık ki olmuyor ve çoğu sosyal girişimcinin fikir aşamasından ileriye gidemediğini görüyoruz. Bizim için güçlü bir sosyal girişimin kuvvetli bir iş modelinin, sürdürülebilir gelir kaynağının ve ölçülebilir pozitif sosyal etkisinin olması gerekli. Birbir kendi programlarımıza katılan ve destek verdiğimiz sosyal girişim-

leri takip ediyoruz. Bu üç başlıkta başarılı olan sosyal girişimlerin de düzenli olarak ilerleme kaydettiğini ve farklı programlardan ve fırsatlardan da faydalanıp büyüdüğünü söyleyebiliriz. Sosyal girişimlere destek olan kurumlar, genel olarak çalıştıkları sosyal girişimleri takip ediyorlar sonrasında.

Finans Sektörü İle Kopukluk

Gençler hem para kazanmak hem de kendileri için anlamlı bir iş yapmak istiyorlar. Bu nedenle çevresel ve sosyal problemlere çözüm arayan yarışmalara ilgi duyuyorlar. Örnek sosyal girişimcilerden Muhammed Yunus, çözmek istediği her sosyal problem için bir sosyal girişim kurduğunu söylüyor. Bunun nedeni de ekonomik sürdürülebilirliği olmayan hiçbir modelin geleceğinin olmaması. Bu gözle baktığımızda Türkiye'nin önündeki en büyük fırsat sağlam bir girişimcilik ve finans sektörüne sahip olması. Şu andaki engel ise sosyal girişimcilik ve girişimcilik

mekanizmalarının bir arada çalışmaması ve birbirlerinden bağımsız hareket etmesi. Mesela, finans sektörü ve sosyal girişimciler bir araya gelemiyor ve çalışabilecekleri bir mekanizma da henüz oluşmadı. Bir diğer büyük fırsat sosyal girişimlerin ve şirketlerin de işbirliği yapabilir hale gelmesidir. Sosyal girişimler ve şirketlerin sürdürülebilir ve ölçülenebilir etki hedefiyle sağlam iş modellerine dayalı işbirliklerini daha kolay kurabileceklerini düşünüyoruz. Yeni ürün ve hizmet geliştirme, yeni iş modelleri oluşturma, müşteri ve pazar bilgisini artırma, yeni kanallar ve yeni müşteriler elde etme, çalışan katılımı ve gelişimi ve daha iyi tedarik zincirleri oluşturabilmek için sosyal girişimler ve şirketler işbirliği yapabilirler. Amerika'ya baktığımızda, sosyal girişimler GSYH'nin %3,5'ini oluşturuyor. Bu, Silikon Vadisi'nin katkısından daha fazla. Demek ki sosyal girişimler ve şirketlerin işbirlikleri büyük bir potansiyel taşıyor.

The Specialist: Ashoka Fellow Thorkil Sonne, otizmlili oğlu için destek mekanizmalarını araştırırken, Danimarka'da otizmlili bireylerin iş hayatına girme olanağının çok düşük olduğunu fark ediyor. Sonne'nin kurduğu şirket şu anda 15 ülkede 1000 otizmlili kişiyi IT sektöründe çalıştırıyor. dk.specialisterne.com

Önemiyoruz: "Çünkü koşullarından bağımsız oyuncak her çocuğun hakkı" diyerek hapishanede annesi ile yaşayan 0-6 yaş aralığındaki çocuklara odaklanıyor. Online ve perakende

satış yoluyla her bir oyuncuğun kardeş oyuncuğu olmasını; eş barkodlu iki oyuncuğun birini müşteriye, diğerini hapishaneye ulaştırmak üzere paketlemeyi hedefliyorlar. onemsiyoruz.org

Düşler Akademisi: Alternatif Yaşam Derneği, Türkiye Vodafone Vakfı, Kalkınma Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ortaklığında 2008'de kurulan Düşler Akademisi, engelli ve sosyal dezavantajlı bireylerin sanat yoluyla sosyal hayata katılımını hedefliyor. www.duslerakademisi.org

Hanzade Sarıççek

ODTÜ TEKNOKENT Genel Müdür Yardımcısı

Yeni Fikirler Yeni İşlere Dönüşüyor

ODTÜ TEKNOKENT, bünyesinde barındırdığı girişimciler ve girişimci adayları için çok çeşitli programlar yürütüyor. Teknoloji tabanlı girişimciliğin desteklenmesi kapsamında “Yeni Fikirler Yeni İşler Hızlandırma Programı” (YFYİ) ve “Animasyon Teknolojileri ve Oyun Geliştirme Merkezi” (ATOM) ön kuluçka programları ve yeni kurulan şirketleri desteklemek üzere oluşturduğu farklı Kuluçka Merkezleri’ni bünyesinde bulunduruyor.

2005 yılından bu yana ODTÜ ve ODTÜ TEKNOKENT işbirliği ile yürütülen Türkiye’nin ilk ve en başarılı hızlandırma programı YFYİ,

ODTÜ TEKNOKENT’in San Francisco merkezi T-JUMP’ın da desteği ile artık global düzeyde yürütülüyor.

Silikon Vadisi’nde Eğitim Fırsatı

YFYİ ile 13 yılda 6500 teknoloji temelli iş fikri değerlendirildi ve başarılı olan iş fikirlerine toplamda 2 milyon dolar çekirdek sermayesi sağlandı. 110’dan fazla patent başvurusu yapılan, doğrudan ve dolaylı olarak 200’den fazla teknoloji tabanlı şirketin kurulmasına ve 750’den fazla kişiye istihdam yaratılmasına destek olan YFYİ’de, birçok teknoloji temelli şirketin ku-

rulmasına destek olundu, yurtiçi ve yurtdışından birçok destek ve yatırım almaları sağlandı

Başından itibaren global düzeyde yürütülen 2017 YFYİ programının başvuru aşamasından sonra başarılı bulunan girişimler, UC Berkeley Innovation Acceleration Group ve T-JUMP işbirliğiyle düzenlenen ön hızlandırma programı ile ABD kampına hazırlandı. Bu yedi haftalık süreci başarıyla tamamlayan girişimlerden seçilenler, altı hafta sürecek “Draper Üniversitesi Hero Training Hızlandırma Programı” ile Silikon Vadisi ekosisteminde yoğun eğitim, mentorluk ve network faaliyetleri gerçekleştirerek global piyasalara girişlerini hızlandırma şansı yakalayacaklar.

ODTÜ TEKNOKENT, 2012 yılından bu yana devam eden “TÜBİTAK 1512 Bireysel Genç Girişimci Programı” (BİGG) uygulayıcısı kuruluşu olarak da birçok girişimciye eğitim ve mentorluk destekleri veriyor, TÜBİTAK sermaye desteği ile yeni girişimlerin doğmasına katkı sağlıyor. ODTÜ TEKNOKENT’in ABD’nin San Francisco şehrinde yer alan T-JUMP Kuluçka ve Hızlandırma merkezi, KOSGEB’in Uluslararası Kuluçka Merkezi desteğini de alarak yürüttüğü etkili hızlandırma programları ile ülkemizdeki girişimcilerin yurtdışına açılan kapısı durumunda.

Evreka Yazılım: ODTÜ TEKNOKENT’te kurulan ve YFYİ kapsamında desteklenen Evreka, akıllı atık toplama sistemi ile geleneksel atık toplama sistemlerine yenilikçi ve çevreci bir çözüm sunuyor. Akıllı şehirler konseptinde teknolojiler üreten Evreka, atık toplama sistemlerini iyileştirme amaçlı geliştirdiği atık konteyner doluluk ölçüm sensörleri ve rotalama algoritması ile atık toplama firmaları ve belediyelerle çalışıyor, rota optimizasyonu ile çevresel etkileri minimize eden önemli bir çözüm sunuyor. Sahada bulunan yüzlerce ürünü ile yurtiçinde önemli bir pazara erişen ve 2017 yılında 500 Startups, Sankonline, Nexus Ventures gibi yapıardan yatırım almayı başaran firma, yurtdışında da çalışmalarına devam ediyor. evreka.co/tr

Otsimo: ODTÜ TEKNOKENT’te kurulan ve YFYİ kapsamında desteklenen firma tarafından geliştirilen Otsimo ürünü,

otizimli çocukların yoğun ve kaliteli bir eğitim almaları için çocuklara gereken ve eksik kalan eğitimin tablet bilgisayarlar aracılığıyla evde verilmesini amaçlıyor. Galata Business Angels’tan yatırım alan firma aynı zamanda TÜSİAD Bu Gençlikte İş Var! yarışmasında da büyük ödülün sahibi oldu. otsimo.com

Momentum Ar-Ge: ODTÜ TEKNOKENT’te kurulan ve YFYİ kapsamında desteklenen firma, ürettiği yerli teknolojiler ile enerji üretiminin temiz ve sürdürülebilir kaynaklardan elde edilmesine ve ülkemizin enerjide dışa bağımlılığını ortadan kaldırarak doğal zenginliklerini korumasına katkıda bulunuyor. Firma, küçük ve orta ölçekli rüzgar türbinleri, rüzgar enerji potansiyeli ölçüm ve analizi, modelleme, prototip tasarımı ve üretimi gibi özgün çözümleri ile temiz ve sürdürülebilir enerjiyi destekliyor. www.momentumarge.com.tr

İzel Levi Coşkun

Mazars Denge CEO'su,

Bu Gençlikte İŞ Var! Çalışma Grubu Üyesi

Gençler Geleceğe Umutla Bakmak İstiyor

Bu Gençlikte İŞ Var! (BGİV) yarışmasının yoğun bir başvuru almasının sebebini çok çalışma ve emek olarak açıklayabilirim. Geçen seneki yarışmada doğru temelleri attık. Bu temeller üzerine yapmamız gerekenleri ekledik. Web sitemizi güncelledik, tüm paydaşlarımızla daha etkin bir iletişim kurduk, geçen seneki öğrencilerimizden destek aldık, başvuru kriterlerimizi yeniledik ve sosyal medyayı daha iyi kullandık. Tabii bunların yanı sıra, çok uyumlu ve sorumluluk sahibi bir TÜSİAD çalışma grubumuz olduğunu ve bu yıl grup üyelerimizin de katılım sayısını artırdığımızı eklememde fayda var. Geçen seneki yarışmamızda, öğrenciler için sadece para ödülü olan bir yarışma düzenlemediğimiz, gerçekten tüm katılımcılara çok ciddi bir gelişim imkanı sağladığımız, gerçek bir değer kattığımız öğrenciler dahil tüm paydaşlar tarafından görüldü. Sosyal medyanın da etkisiyle bu çok çabuk yayıldı. Öğrencilerle kurduğumuz iletişim, aralarından seçtiğimiz bir grubun bu sene bize yardımcı olması ve üniversitelerle oluşturduğumuz güven bağı da bir araya gelince bu direkt olarak başvuru sayısına yansdı.

Sosyal Etki, Ekonomik Getiri ile Dengelenebilir

Gençlerin özellikle son zamanlarda çevresel ve sosyal sorumluluk konusundaki farkındalıklarının arttığını düşünüyorum. Öte yandan başvuru kriterlerinin arasına sosyal ve çev-

resel etkinin değerlendirildiği bir bölüm de ekledik. Bu, öğrencilerin baştan konuya dikkat etmelerini sağlıyor. Ayrıca eğitim kampı esnasında öğrencilere sürdürülebilirlik hakkında kısa bir sunum da yaptım. Bu sunumun amacı, yaptığımız her işte çevresel ve sosyal etkimizin ekonomik getiri ile dengelenebileceğini ve fikirlerini bir iş planına çevirirken çevresel ve sosyal sorumluluklarının da farkında olmaları gerektiğini kendilerine göstermekti.

Fikri, Sürdürülebilirlik Bakış Açısıyla Şekillendirmek

Aslında uzun yıllar boyunca birtakım prensiplerle hareket etmiş ve belli bir şekilde yoğunlaşmış bir kültüre sahip bir işletmenin sürdürülebilirlik yaklaşımını benimsemesi, bu yaklaşımı tüm operasyonlarına entegre etmesi ve bu doğrultuda bir dönüşüm yaşaması kolay bir iş değil. Ancak bir girişimci için aynı şeyi söyleyemeyiz. Girişimcinin daha fikir aşamasındayken fikrini sürdürülebilirlik bakış açısıyla şekillendirmesi ve gelecek kuşakların ihtiyaçlarını da hesaba katarak yola çıkması çok daha kolay. Bu yüzden bu tip yarışmalarda bu bilinci aşılamanın ve yapılan her işte topluma ve çevreye dokunan bir taraf olduğunu göstermenin çok önemli olduğunu düşünüyorum. BGİV'de de böyle düşünen, buna inanan ekip arkadaşlarımız var. Sanırım bu inancımızı başvuru yapan öğrencilerden, finale kalanlara kadar geniş bir kitleye yaymayı başarabildik.

Gençler Öğrenmeye ve İlgiye Aç

Öğrenciler tüm yaşam enerjileriyle bir şeyler başarmaya, dönüştürmeye, daha iyiyi yaratmaya odaklanmış durumdadır. Aralarında eğitim kampı boyunca çalışmaktan uyumayanlar oldu. Öğrenmeye açlar. Tabii ilgiye de... Öğlen saatinde yemek yemek yerine baştan sona projelerini anlatıp yorumlarımızı almak isteyen, "hedef kitleme şu yolla mı daha rahat ulaşırım", "böyle yaparsam başa baş noktasına sizce ne kadar zamanda varırım" gibi sorularla yanımızdan ayrılmayan öğrenciler oldu. Hayallerini gerçekleştirmek için bizim gibi TÜSİAD rehberlerinin onlara yol gösterebileceğinin, iyi bir network sağlayabileceğinin, ufuklarını açabileceğinin çok net farkındalar. Finale kalmaları bile TÜSİAD'dan birilerinin onlarla ilgileceğini, projelerine gerçekten değer verildiğini ve verilmeye devam edileceğini, bütün bu işlerin de gerçek bir samimiyetle, tamamen gönülden yapıldığını biliyorlar. Şartlar ne kadar olumsuz olursa olsun gençler geleceğe umutla bakmak istiyor. TÜSİAD olarak öğrencilerin bu umudunu tüm paydaşlarımızla birlikte yarattığımız kolektif bir öğrenme ve paylaşma ekosistemi içinde hem bol bol çalışarak hem de eğlenerek yeşertmeye çalışıyoruz.

Mehru Aygöl

Türkiye Girişimcilik Vakfı Genel Müdürü

Yeterli İlham, Cesaret ve Doğru Network...

Daha önceki yıllardaki BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne (SKH) baktığımızda en büyük sorunun yerel ihtiyaçlara cevap verebilmek olduğunu görmüştük. Tam bu noktada, ülke çapındaki veya daha mikro düzeydeki toplumsal ve sektörel ihtiyaçlardan doğan inovasyonların sürdürülebilirliğe etkisini iyi anlamak gerekiyor. Sosyal inovasyonlar, tek bir bireye ya da belli bir zümreye değil, toplumsal faydaya yönelik, doğrudan ihtiyaca cevap veren, etkili, gerekli ve sürdürülebilir çözümler üretiyor. Hem toplumun gelişimine katkıda bulunuyor hem de daha sonra üretilecek fikirlere zemin hazırlıyor. Sorumluluklarını SKH'lere uygun bir bilinçle yerine getiren girişimler, sadece kendini besleyerek değil hem ekosistemi hem de sektörü besleyerek büyüyor. Böylelikle paydaşlarını, girişimcilik ekosistemini ve toplumu ekonomik ve sosyokültürel anlamda kalkındırıyor. Bu anlamda "rekabetçi" duygudan arınmış, kolektif ve sosyal kaygılar edinmiş inovasyonlar, sürdürülebilir hedefler doğrultusunda önemli bir yere sahip.

Başarısızlıktan Korkmuyorlar

Türkiye'de, özellikle Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesinin önemli merkezlerinden biri olan İstanbul'da 2010 yılından itibaren girişimciliğe artan bir merak ve ilgi söz konusu. Bu ilginin kaynağını, yerel ve global çapta artan başarı hikayeleri olarak gösterebiliriz. Türkiye Girişimcilik Vakfı olarak genç girişimcilerin ilham alması ve ekosistemin

büyümesi için çalışıyoruz. Gençler de bizden ve başarı hikayelerinden aldıkları ilhamla yeni fikirler üretiyorlar, başarısızlıktan korkmuyorlar. Çünkü önceden "başarısızlık" olarak adlandırılan çoğu hikaye, şimdi sürdürülebilir fikirler için değerli birer tecrübe olarak ele alınıyor. Bu felsefeyle yola çıkıldığında, iş fikirleri cesaret ve istekle taçlanıyor. Somut başarılar elde ediliyor, ilham ve etki yaratıyor. Türkiye'den çıkan girişimcilik fikirlerini ilginç ve desteklenebilir bulmakla beraber, ekosistemin hâlâ yeterince hızla büyümediğini de belirtmek gerek. Faaliyetler hız kazansa da özellikle Berlin ve Tel Aviv gibi girişimcilik ekosistemleriyle karşılaştığımızda yavaş bir gelişim izliyoruz. Daha çok ilham ve cesaretle, girişimcilik ekosistemi adına daha dinamik günleri göreceğimizi düşünüyorum.

İnsana Yatırım

Fellow Programımız aracılığıyla her yıl ortalama 40-50 üniversite öğrencisini Girişimcilik Vakfı ailesine dahil ediyoruz. Amacımız bu program sayesinde değişimi gerçekleştirebilecek gençlere ulaşmak ve onların enerjisiyle eşsiz bir yolculuğa çıkmak. Fellow Programı'na katılmak isteyen öğrenciler temelde keşfetme merakı taşıyan, dünyaya bakabilen, eleştiriye açık, geri verme motivasyonuna (*give back*) sahip ve kendi yolundan giderek iz bırakmak isteyen gençler. Seçim sürecimizin hiçbir aşamasında Fellow adaylarına iş fikri sormuyoruz çünkü biz iş fikirlerine değil insana yatırım yapıyoruz. İnanıyoruz ki fark yaratacak olan

bireylerdir. Fellow Programı üç temel öge üzerine kurgulandı: İlham, network ve geri verme (*give back*). Bizler Fellow'ları doğru ilham ve network'le buluşturup potansiyellerini gerçekleştirmek için onlara bir kapı açıyoruz. Gerisi onların azim ve cesaretine kalıyor. Mutlaka girişimci olsunlar gibi bir beklentimiz de yok, buradan aldıkları ilhamı ve kültürü yaygınlaştırmalarını bekliyoruz. Ancak tabii ki alınan ilham ve kurulan network'lerle şu anda Fellow'larımız arasından çıkan 32 startup'ın üçü yatırım aldı. Ekosistemin büyümesi için bu önemli.

Girişimcilik Kariyer Alternatifi

Dünya nüfusu büyüdükçe sorunlarımız da artıyor. Ancak globalleşme etki alanlarını genişleterek insanlık adına ortak bir dil yaratıyor. İnsani değerleri, sosyal sorumluluğu yani "insanı" birçok düşüncenin ve girişimin merkezine yerleştiriyor. Bu anlamda ekosistemin ve tüm paydaşların birlikte büyüdüğü bir süreci izlemek, toplumsal kalkınma adına çok değerli. Genç zihinler de daha yaşanılabilir bir dünya için, farklı sorunlara veya ihtiyaçlara yönelik fikirler üretiyor. En büyük engel ise mezun olan gençlere dayatılan geleneksel kariyer yolları. Biz bu algıyı kırmak, gençlere girişimciliğin bir kariyer alternatifi olduğunu göstermek istiyoruz. Her genç, bir iş fikri olsun ya da olmasın, yeterli ilham, cesaret ve doğru network'le kendi yolunu çizip bu yolda ilerleyebilir; hem paydaşlarına hem ekosisteme hem de küresel ve yerel sorunlara sürdürülebilir çözümler üretebilir.

Murat Özyeğin

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı & Girişimcilik ve Gençlik Yuvarlak Masası Lideri

Çevresel ve Sosyal Sürdürülebilirlik Gençlerin de Ajandasında

Bu Gençlikte İş Var! yarışmasına her yıl artan bir profilde aldığımız başvurular, aslında Türkiye'nin ne kadar büyük bir potansiyel barındırdığını gösteriyor. 2011 yılında pilot bir proje olarak Ankara'da iki üniversitede başlattığımız yarışmaya, bu sene 73 il, 152 üniversiteden 3700'ün üzerinde genç başvurdu. Başvuruların niteliksel olarak da gelişmiş olmasından büyük mutluluk duyduk. TÜSİAD olarak Türkiye'nin rekabet gücünü artırmanın ve küresel ekonomideki konumunu güçlendirmenin yolunun gençlere yatırım yapmaktan geçtiğine inanıyoruz. Bu anlamda gençlerimizin girişimcilik ve inovasyon farkındalığını artırmaya yönelik her türlü çalışmayı destekliyoruz.

Sürdürülebilirliği

Yarışma Sürecine Taşдық

TÜSİAD bünyesinde çevre, sosyal kalkınma ve ekonomi politikaları alanlarında yapılan tüm çalışmalar bir yönetim kurulu üyemiz ve yuvarlak masamız tarafından sürdürülebilirlik merceğinden takip ediliyor, söylemler yeknesaklaştırılıyor ve politikalar oluşturuluyor. Yarışma sürecine de bu sürdürülebilirliği taşıdık. Aldığımız iş fikirleri girişimcilik ekosisteminde yer alan ve TÜSİAD'dan bağımsız 100'e yakın ön jüri tarafından değerlendiriliyor. İlk 30 ekip de İstanbul'da üç günlük bir eğitim kampına davet ediliyorlar. Kamp esnasında katılımcılar girişimcilğe ilişkin temel konulardan etkili sunum tekniklerine kadar birçok alanda eğitim alma ve

başarılı girişimcilerden kendi hikayelerini dinleme fırsatı buluyorlar. Bu konular arasında sürdürülebilirlik de var çünkü bizler inanıyoruz ki bir iş daha girişim aşmasında sürdürülebilirliği merkezine alarak kurulmalı, kurgulanmalı.

“Hedefler İçin Ortaklıklar”

Öte yandan, çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğin gençlerin de ajandasında olduğunu, aldığımız başvurulardan görebiliyoruz. Bu yıl başvuruları alırken sorduğumuz sorulardan birisi de iş fikirlerini hangi etiketlerle ifade ettikleriydi. 1426 iş fikri arasından 685'i, “sürdürülebilirlik” etiketiyle ifade edilmiş. Bu gençlerin önemli bir bölümü mühendislik fakültelerinin öğrencileri. Dijital dönüşümle birlikte gençlerin gündeminde daha da önemli bir yere konumlanan sürdürülebilirlik ve verimlilik kavramlarının iş fikirlerine de yansıdığını gözlemliyoruz. BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 17'ncisi olan Hedefler İçin Ortaklıklar hedefine yönelik olarak gençlerin şimdiden ekipler kurarak, ilgili paydaşlar ile işbirliği yaparak iş fikirleriyle çözümler üretmeye çalıştıklarını görebiliyoruz.

Girişimcilik Kaslarını Güçlendirmeye Çalışıyoruz

TÜSİAD Bu Gençlikte İş Var! yarışmasına fikri ve ekibi olan üniversite öğrencisi her genç başvuru yapabiliyor. Başvuruda herhangi bir prototip ya da ön bir çalışma aramıyoruz. Bunun nedeni, gençleri ve onların fikirlerini desteklemek. Tabii yarış-

ma sürecinde TÜSİAD üyesi rehberleriyle çalışan gençlerin birçoğu iş fikirlerini geliştirip bir iş planı ortaya koyuyorlar. Bu aşamadan sonra onların yatırım ve rehberlik alabilecekleri network'lerle iletişime geçebilmelerini sağlıyoruz. 2015-2016 dönemi birincimiz yarışma sonrasında bir melek yatırım ağından da destek olarak yoluna devam ediyor. 2011 dönemindeki bir yarışmacımız da iş fikrini güncelleyerek yarışma sonrasında melek yatırım ağlarından ya da kamu desteklerinden yararlanarak girişimcilik serüvenine devam edebiliyor. İş fikirlerinin hayata geçebilme süreçleriyle ve sürdürülebilir iş modelleriyle ilgili onları takip edebilmek için bu yıl yarışma sonrasında da onların yanında olabileceğimiz bir ağ kurma çalışmamız var. Böylece aslında yarışma, onların TÜSİAD'la olan ilişkilerinin başladığı ama sonlanmadığı bir süreç olarak düşünülebilir. Önemsemediğimiz bir başka konuya, iş fikrinin başarısı kadar girişimcinin başarısı. Yarışma kapsamında düzenlenen eğitim kampı ve TÜSİAD üyesi rehberlerle çalışma sürecinde gençlere girişimciliği bir kariyer alternatifi olarak sunuyoruz ve onların girişimcilik kaslarını güçlendirmek için çalışıyoruz. Bazen bir iş fikri hedefine ulaşmasa da o ekipteki girişimci başka bir iş fikriyle çok daha büyük bir yol kat edebiliyor. Bu da yarışmamızın girişimcilik ekosisteminin desteklemek için gençlerde bir girişimci kültürü oluşturmayı amaçlamasının ne kadar doğru olduğunu bize gösteriyor.

Pınar Şardar

ClimateLaunchpad Türkiye Pazarlama Sorumlusu

Baskı, Girişimcilerde Katalizör Etkisi Yaratıyor

BM'nin koymuş olduğu hedeflere ulaşılmasında 2000-2014 yılında gelişmiş ülkelerden gelen kaynaklar %66 artırılmış olmasına rağmen halen çalışmalar devam ediyor. Bu da o politikaların yapısal süreçlerine ayrılan kaynaklardaki inovasyon ihtiyacını gösteriyor. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nden (SKH) iklim eylemi, sorumlu tüketim-üretim, erişilebilir ve temiz enerji gibi başlıklar halinde birçok girişimin beslendiği alanlar olmakla beraber daha çok katılıma ihtiyaç olduğu aşikar. Girişim denince insanların aklına sadece iş fikirleri gelirdi ancak son iki-üç yıldır sosyal girişimler ve sosyal inovasyon gerek dünyada gerekse Türkiye'de yankı buluyor.

Öne Çıkmak İçin Farklılaşmak

Girişimcilik biraz içsel bir rahatsızlık olmasına bağlı. Hepimiz bir şeylerin eksikliğinden ötürü yeni işler yaratmaya çalışan insanlarız. Evet, eğitim sistemi ve sosyal ortam sü-

rekli ket vurma ve var olan potansiyeli daraltma üzerine kurulu ancak bu baskı girişimcilerde katalizör etkisi yaratıyor bizce. SKH'ler de bu profillere uygun koşulları sunabiliyor. AB, melek yatırımcılar, BM programları ve teknokentlere ulaşmak daha da kolaylaştı. Ancak öne çıkma ve seçilme noktasında sizin farklılaşmanız gerekiyor.

Program Çeşitliliği Önemli

Startup'lar için fikirlerinin hayata geçme oranı 2015 *Forbes* verisine göre 10'da bir. Türkiye için bu oranın daha iyimser olduğunu düşünmüyorum. Geçen yıl ilkini gerçekleştirdiğimiz ClimateLaunchpad yarışmasının Türkiye finalisti ve Avrupa ikincisi olan Sponge şu anda Amsterdam'da Climate-KIC Kuluçka programında hem koçluk hem de yatırım alıyor. Türkiye finalistlerinden Momentum Ar-Ge ise rüzgar enerjisi çözümleri ile ODTÜ'nün iş fikri yarışmasından Kaliforniya'da bir iş fikri kampı ve yatırım kazandı. Şu an

ilk prototiplerini üretilip siparişlerini almış durumdadır. Genel olarak bu takip biraz girişimciye kalıyor ancak biz ClimateLaunchpad olarak Türkiye'ye daha önce başvuruların yeniden, kendilerini geliştirerek yarışmamıza katılmalarını bekliyoruz. Katıldıkları her program onlar için bir deneyim ve ne kadar farklı noktalarda kendilerini sunarlarsa o kadar emin adımlarla yukarıdaki "1" rakamının yerinde olacaklar.

Sadece Teknoloji Yeterli Değil

Her kuşağın içine doğup büyüdüğü ve yaşlandığında çözmek için belki de mecalinin kalmayacağı sorunu şimdiden fark etmesinden daha haklı ne olabilir ki? Ve onlar bu değiştiremeyecekleri duruma; buna sebep olan kuşaktan daha uzun yıllar maruz kalacaklar. Günümüzde bizi birbirimizden uzaklaştırıyor diye yakındığımız teknolojiyi en iyi kullanan gençler, tepkilerini, erişimlerini ve kaynaklara ulaşmalarını kolektif bir şekilde teknoloji üzerinden hiçbir jenerasyonun yapmadığı kadar iyi yapıyor. Marka imajları satılabilir içinde yerle bir oluyor, imzalar toplanıyor. Gençler bilgiye, kişilere ulaşıyor. Ancak Türkiye'de mevcuttaki regülasyonlar, potansiyeli doğru kanaldan doğru kitleye ulaştırabilme kurgusunda değil. Bunun yolu okulda gösterilmiyor ve sadece teknoloji kanalı da yeterli olmuyor gençlere ulaşmak için. Yazılı basın, üniversiteler, girişimcilik, kuluçka merkezleri, Türkiye'de yaygınlaşan *co-working space*'ler (ortak çalışma alanları) sanal ortamı gerçeğe taşıyarak bir adım öteye götürüyor.

Reverse Resources: ClimateLaunchpad 2015 finalistlerinden. Yazdıkları software, tekstil endüstrisinden artanlar için diğer tasarımcılara ve markalara bir online marketplace yaratıyor. reverseresources.net

Leyla'dan Sonra: Onkoloji servisinde yatan Leyla ile tanışan ve onun minik dileğini geç kalmadan gerçekleştirmek adına adım atan üç tıp öğrencisinin inisiyatifleriyle başlamış sosyal bir hareket. Türkiye'de 44 tıp fakültesinde 3219 çocuğa

ulaşmış durumdadır. Bu dilek bir ünlü ile tanışmak ya da patates kızartması olabiliyor. İnsanlardan bağış yerine direkt olarak bu öğenin istenmesi onları farklı kılan modelleri. www.leyladansonra.com

Sponge: Laboratuvarıda karbon bazlı üretilen, suyu iten ve yağı kendi hacminin 15 katı kadar çeken bir madde sponge. Bu maddeyi ilk olarak giyilebilir teknoloji (bikini) olarak tasarladılar. Maddenin çeşitli formlarda geliştirilerek büyük parçalarla denizlerdeki kirliliğin temizlenmesinde önemli rol oynaması bekleniyor. spongeinc.com

Serdar Apaydın

*İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası
Tanıtım Koordinatörü*

Yenilikçiliğe ve Girişimciliğe Destek Veren Politikalar Oluşturulmalı

Yeni uygulamaların, yaklaşımların ve sosyal misyon sahibi girişimlerin sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşılabilmesi ve uygulanabilmesi ile ilgili çok önemli bir rolü olduğunu düşünüyorum. Bu rol aslında yenilikçi politikaların oluşturulması ile başlayan ve bu politikaların uygulanması ile birlikte sonuca ulaşılmasını sağlayan tüm süreci kapsıyor.

Hükümetler genel olarak yenilikçi yaklaşımlara ve girişimcilere hak ettikleri desteği vermiyor. Politika yapıcılar ve bürokratlar yenilikçi yaklaşımların olası pozitif etkilerini anlamakta zorlanıyorlar. Öte yandan büyük ve kurumsal şirketler ile STK'lara girişimcilerden daha fazla güveniyorlar. İşte tam bu noktada yeni politikaların oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkıyor. Hükümetler ve bağlı kurumları, her alanda, en iyi ve yenilikçi teknolojilere yer vermeli ve tüm girişimcilere bu yaklaşımları kul-

lanarak daha faydalı çözümler ortaya koymaları için yardımcı olmalılar.

Teknoloji ve Yenilik Transferi

Biz BİLGİ Genç Sosyal Girişimci Ödülleri ile fikrini hayata geçirmiş, toplumsal farkındalık ve fayda sağlamış gençleri destekliyoruz. Kendi ürettiğimiz yenilikler haricinde gelişmiş ülkelerde toplumsal problemlerin çözümü ile ilgili geleneksel yöntemlere alternatif, çok daha olumlu sonuçlar veren ve çok daha düşük maliyetli çözümler mevcut. Bilginin bu denli ulaşılabilir olduğu bir dönemde gençlerin aslında teknoloji ve yenilik transferi konusunda önemli bir aracı olduğunu görüyoruz. Bu farkındalığın artmasının ülkemize pozitif yansımaları olduğunu ve sosyal amaçlı çalışmalarını artırdığını düşünüyorum. Devamının artarak geleceğini ve toplumsal farkındalığın gelişerek yaygınlaşacağını umuyorum.

Başarıda Girişimcinin Bireysel Özellikleri Önemli

Her fikrin önemli ve sürdürülebilir bir proje haline gelmesi tabii ki mümkün değil ancak çözümün yenilikçi olması en önemli etken. Takip eden süreçte girişimcinin bireysel özellikleri başarıya giden yolda daha fazla önem arz ediyor. Biz ödül verdikten sonra bir sene boyunca projeleri takip ediyoruz. Yarattıkları pozitif değişimi artırarak büyüyenlerin yanı sıra çalışmalarına farklı alanlarda devam eden ya da etmeyen finalistlerimiz de var.

Gençler Sonuca Ulaşma Konusunda Daha Azimli

Genelde etrafımızdaki gelişmelere tepki veriyoruz. Detaylarını iyi anladığımız, empati yapabildiğimiz, ortak noktalar yakalayabildiğimiz, duygularımızı ifade edecek kadar tecrübe sahibi olduğumuz alanlarda daha çok var oluyoruz. Ülkemizde çevre ve sosyal eşitsizlik ile ilgili problemler var. Doğal olarak bu alanlarda daha fazla girişim ile karşılaşılıyor. Gençler öğrenmeye daha açık, daha kolay risk alabilen, mevcut teknolojik fırsatları kullanarak daha hızlı gelişen ve bilgiye daha çabuk erişen, sonuca ulaşmak için daha azimli davranan bir yapıya sahipler. Bu özellikler zaten bizim bir girişimcide aradığımız özellikler. Engeller ve fırsatlar konusunda ise TÜSEV tarafından 2010 yılında hazırlanan "Sosyal Girişimler ve Türkiye" başlıklı İhtiyaç Analizi Raporu çok önemli bilgiler içeren bir referans kaynağı.

SineMasal: Dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocukları sinema başta olmak üzere sanatın tüm renkleriyle tanıştıran bir sosyal girişim. 2013'ten bu yana Türkiye'nin farklı illerinde gerçekleştirdiği açık hava festivalleriyle on binlerce çocuk ve genci sanatla buluşturdu.

www.sinemasal.org

Yasemin-Yırca: 6000 ağacın kesilmesine karşı çıkan Yırca'da kadınlar "Kömürün isini Sabunun Misine" dönüştürerek sabun üretiyor, Yırca Hanımeli markasıyla tüketicilere ulaştırıyor.

good4trust.org/yircahanimeli

SosyalBen Vakfı: Dezavantajlı bölgelerde yaşayan 7-13 yaş arası çocukların sosyal becerilerini ve benliklerini keşfetmelerini ve geliştirmelerini amaçlayan vakıf, ulusal ve uluslararası düzeyde saha ve eğitim çalışmaları gerçekleştiriyor. www.sosyalben.com

Askıda Ne Var?: Üniversite öğrencilerine yemek, kıyafet, tiyatro bileti, konser bileti, kitap, yurtdışı staj gibi ürün ve hizmetlerin ücretsiz sunulmasını sağlayan bir sosyal girişim. Gönüllü kişiler, askıya yemek bırakabilirken markalar kendi ürün ve/veya hizmetlerini askıya bırakarak destek sağlıyor. www.askidanevar.com

Serra Titiz

Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı Kurucu ve Yöneticisi

İyi Örnekler Arttıkça Yeni Bir Ekonomik Alan Oluşuyor

Sosyal inovasyonun önemi son 10-15 yılda artmaya başladı; sosyal girişimciliği teşvik eden mekanizmaların sayısı da artıyor. Bunun ana nedeni mevcut sistemlerin dünyanın mücadele ettiği sosyal ve çevresel sorunları çözmekte yetersiz kalması. Yenilikçi, sistem değiştiren ve yaygınlaştırılabilir çözümlere ihtiyaç var. Bunu da bir sorunun çözümüne kendini adanmış, sistem araçlarını kullanarak yeni çözümler geliştiren sosyal girişimciler yapabilir. 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi için tüm paydaşların aksiyon alması ve işbirliği yapması bekleniyor. Sosyal girişimcilerin sunabilecekleri de her zamankinden daha önemli bir rol oynayabilir. Tüm sektörlerin sosyal girişimleri desteklemesi ve kendilerinin de kurumsal girişimciliği teşvik etmesi, yaratıcı çözümlerin sayısını artıracak. Bu yüzden tanımlarda sıkışıp kalmadan, yaratıcılığı ve katılımcılığı artıran yaklaşımlar her zamankinden daha değerli.

Daha Anlamlı Hayatlar

Girişimcilik, son dönemde özellikle sosyal girişimcilik, gençlerin ilgisini çekiyor. Daha anlamlı hayatlar yaşamak, yaratıcı ve üretken bireyler olarak kendi girişimlerini oluşturmak ve dünya sorunlarına çare aramak istiyorlar. Bu da gelecek için ümit vaat ediyor.

Türkiye’de son beş-altı senedir girişimciliği teşvik eden destekler arttı; yenilikçi ve yaratıcı düşünme daha fazla kabul görüyor, farklı sektörlerin kaynak ve uzmanlıklarının birle-

şiminden faydalı çözümler doğabiliyor. İyi örneklerin sayısı da arttıkça yeni bir ekonomik alan oluşuyor.

Kârla Büyüme Anlayışı

Türkiye’de sosyal girişimci sayısının 100'lere yaklaştığını söyleyebiliriz. Şirket statüsünde kurulan girişimlerde de artış görülüyor. Yani sosyal girişimlerin kâr etmesi ve oluşan

Gelecek Daha Net Gençlik Platformu:

Online ve offline araçlarla gençlerin kendilerine uygun meslek alanlarını bulmalarına yardımcı oluyor. Ana faydalancı kitlesi 15-29 yaş arası gençler; şirket çalışanları, rehber öğretmenler ve ebeveynler de faydalancılar arasına katıldı. 11 bin öğrencisi ve 1500'den fazla gönüllüsü olan platform bir model olarak genç işsizliğinin yüksek olduğu Avrupa ülkelerine ölçeklendirilebilir durumda. www.gelecekdaha.net

TABİT Akıllı Tarım Teknolojileri AŞ:

Türkiye’deki 3 milyon çiftçi ve ailesinin ekonomiyeye ve toplumsal hayata daha aktif bir şekilde katılmalarını sağlayan sosyal girişim, güncel ve teknik bilgiler ve mesleki gelişim imkanları sağlamak amacıyla çiftçiler ve bilgi teknolojilerini bir araya getiriyor. www.tabit.com.tr

Discovering Hands: Almanya merkezli sosyal girişim, görme engelli bireyleri meme kanseri tanısında kullanarak hem erken teşhise inovatif bir çözüm getiriyor, hem de atıl kalan bir kitleyi yetenekleri üzerinden ekonomik olarak etkin kılıyor.

www.discovering-hands.de/en/

kârla büyümesi anlayışı geliyor; bu da ekonomik katma değer artacağına bir göstergesi olabilir. Sosyal girişimcilerin hayatı kolay değil Türkiye’de. Çoğunun hem bir şirketi, hem de bir STK’sı bulunuyor. Ancak sosyal girişimcilerde sosyal fayda güdüsü daha yüksek olduğu için dayanıklılık oranı da girişimcilere göre daha yüksek. Dünya genelinde de bu böyle.

Sosyal girişimlerdeki gelişimi takip ediyoruz, iyi örneklerin sayısının arttığını görmek umudumuzu büyütüyor.

16 Haziran’da başlayan “Yatırıma Hazır Sosyal Girişimciler” kapasite geliştirme programımızla ileri seviye sosyal girişimleri yatırım almaya hazırlıyoruz. Eğitimlerin yanı sıra, mentorluk ve yurtdışı saha ziyaretleri yaparak yatırım alma kapasitelerini artıracakız. Program katılımcısı sosyal girişimcilerin hepsi pek çok destekten faydalanmış, girişimlerini büyütmüş girişimler. Artık özel sektör ve yatırım dünyasının sosyal girişimcileri fark etmeye başladığı bir döneme giriyoruz. Sektörün büyümesi için bu gelişme önemli.

Destek Olan Kurumlar Artıyor

Sosyal girişimcilik dünyada da bir trend; Türkiye de bu trendin bir yansımasını yaşıyor aslında. Pek çok kısıt var evet ama buna rağmen ekosistemin oluşmasına ve gelişmesine katkı sağlayan kurumların artması ve işbirlikleriyle yürütülen projeler sayesinde sosyal girişimci olmak isteyenleri destekleyen mekanizmalar da artıyor.

Suat Özçağdaş

Sosyal İnovasyon Merkezi Kurucusu

Çocuk ve Gençlere Uzun Vadeli Yatırım Devam Etmeli

Dünyanın beslenme, barınma, suya erişim, sağlık gibi çok bilindik, çok uzun dönemlerdir devam eden sorunları var. Çevre ve iklim değişikliği gibi görece yeni sorunları da. Einstein, “Karşı karşıya olduğumuz sorunlar, onları yarattığımız düşünce düzleminde çözülemez” diyor. Tam da bu doğrultuda yeni bir bakış açısına, teknolojik ve ekonomik inovasyonlara, birbiri içine geçmiş ve dallanıp budaklanmış sorunların çözümü için etkin sosyal inovasyonlara ihtiyacımız var.

Vestergaard Frandsen: Milyonlarca insan temiz suya erişemediği için hayatını kaybediyor. Bunun için uzun vadeli kalkınma programlarına ihtiyaç olduğu kesin. Ama kısa vadede de çözüm üretmek gerek. Bu sosyal şirketin geliştirdiği LifeStraw adlı pratik bir su arıtma cihazı erişilebilir, yaygınlaştırılabilir, hızla etkili edilebilir bir çözüm sunuyor.
www.vestergaard.com

FogQuest: Sis ağları aracılığıyla doğrudan sisleri topluyor, depoluyor ve su ihtiyacını karşılamaya katkı yapıyor. Çok pahalı bir altyapı yatırımı gerektiren su sistemleri için oldukça pratik, ayrıca yerel çözüm sunma potansiyeli de var. www.fogquest.org

Oy ve Ötesi: Türkiye’de insanların seçim sonuçlarına güvenmemesi demokrasi için en büyük tehdit. Bir sivil toplum organizasyonu olarak devreye giren Oy ve Ötesi, siyasi parti gözlemcisi olmayan/olmak istemeyen binlerce kişiyi gönüllü olarak sürece dahil etti. Hareketin tüm Türkiye’de yaygınlaşması, güven sorununun daha büyük toplumsal gerginliklere yol açmadan çözülmesi bakımından büyük bir potansiyel taşıyor. oyveotesi.org

İyilik Üretmeye Devam

İnsanın olduğu her yerde devinin ve umut var. Karşılaştığımız, işittiğimiz, şahit olduğumuz adaletsizlikler, haksızlıklar, beceriksizlikler bizi deli ediyor olabilir. Ama bu ülkenin dünyadaki gelişmeleri izleyen; kendini sadece bir din veya etnik kimliğin değil, büyük insanlığın parçası olarak gören; iyi yetişmiş, kendini geliştirmeye çalışan bir kişisi de var. İşte bu yurttaşlar, her şeye rağmen iyilik üretmeye devam ediyorlar. Bu zor günlerde, akıl ve beden sağlığımızı korumanın en rasyonel çözümü bu. Oturup kızmanın bir yararı yok! Bu ülke, tam da bu yılmayan insanların yüzü suyu hürmetine ayakta. Bundan sonra da bu süreç devam edecektir.

Bilimsel Araştırma İhtiyacı

Yeni fikirlerin istenilen düzeyde hayata geçtiğini söylemek zor ama içinde bulunduğumuz koşullarda bu, çok da sürpriz sayılmaz. İçinde yer aldığım etkinliklerde, çok sayıda yeni sosyal proje ve girişim ile tanışma fırsatım oldu. Bunların bir kısmı destekleyici olmayan dışsal koşullar nedeniyle başarılı olamazken, bir kısmı da bireylerin motivasyonlarının değişkenliği, yaşam döngülerinin doğası gereği son buluyor. Örneğin, genç sosyal girişimcilerin önemli bir kısmı belirli bir yarışma ya da programda başarılı olduktan sonra birkaç yıl içinde başka bir yöne doğru evriliyorlar. Bunu çok doğal buluyorum. Zira 20’li yaşlarda hayata geçirdikleri bir proje ile ömürlerinin sonuna kadar devam etmelerini beklemek doğru değil. Gerçekte önemli olan bu bireyle-

rin/ekiplerin, hangi pozisyonda ya da projede olurlarsa olsunlar, sosyal fayda üretmeye devam etmesi. Bu projeleri yakından takip ediyoruz, ihtiyaç duydukları destekleri veriyoruz. Ancak bu bilgi sadece belli bir grup insanda var. Oysa daha bilimsel, daha derinlemesine çalışılmış araştırmalara ihtiyaç var.

Gezegene Sırtını Dönen Siyaset

Küresel kapitalizmin ve onun yarattığı tüketim toplumunun sonuçları ortada. Yediğimiz, içtiğimiz, giydiğimiz her şeyin olumsuz bir sosyal ve/veya çevresel etkisi var. Gençler, bu gerçeklikle büyüyorlar. Bu kişisel süreçlerin yanı sıra, sosyal medya ve bilişim teknolojileri aracılığıyla dünyadaki deneyimi takip edip bilgileniyorlar. Bugün toplumdaki genel kanaat, “bir şey yapmalı” diye özetlenebilecek kanaattir. Her ne kadar ne yapılacağı konusunda genel bir kabul yoksa da gençler durmuyor ve kendi çevrelerinden başlayarak sürece müdahil oluyorlar. Türkiye, zengin insan çeşitliliği, gereğinden fazla sosyal ve çevresel sorunu, çevre ve insana sırtını dönmüş sağ iktidarların piyasacılığı ve hukuksuzluğu nedeniyle her gün yeni bir macera sunuyor kendi insanına. Dağını, ağacını, suyunu, ormanını, kendi devletinden ve siyasi iktidarlarından korumaya çalışan bir insan grubuyuz biz. Günlük hayatta hiç umut vaat etmiyor gibi görünse de çocuk ve gençlere yönelik uzun vadeli yatırıma devam etmeli; kısa ve orta vadede, insana, topluma ve gezegene sırtını dönmüş bu sağ popülist siyasetlere ve onun iktidarına son verecek adımlar atmamızdır.

Zeynep Meydanoğlu

Ashoka Vakfı-Türkiye Direktörü

Engeller “Sayesinde” Etkili Çözümler Ortaya Çıkıyor

Günümüzün sosyal sorunları hiç olmadığı kadar köklü ve zor. Limitsiz kaynağa sahip olmamız sebebiyle bu köklü sorunların ortadan kalkması için çözüm süreçlerinin etkili ve sürdürülebilir olması gerekiyor. Sistem dönüştüren etkili çözümlere baktığımızda birçokunun geleneksel yöntemlerin ötesine geçip sosyal bir yenilik/sosyal inovasyon sunduğunu görüyoruz. Örneğin; Ashoka Fellow Pradip Sarmah, kurucusu olduğu Rickshaw Bank ile sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı (günde 1 dolar ve altında kazanan) sekiz milyon bisiklet-taksi sürücüsüne mikro krediler ve başka ekonomik olanaklar sağlıyor. Bu sayede onların sürdürükleri bisiklet-taksileri satın almalarını kolaylaştırıyor ve BM’in kalkınma hedeflerinden olan eşitsizliklerin ve yoksulluğun giderilmesine katkı sağlıyor.

Sosyal Girişimciliğin Bilinirliği Artıyor

Son zamanlarda sosyal girişimcilik hakkında sıkça yazılıyor, haberler yapılıyor, eğitimler ve çeşitli programlar düzenleniyor. Doğal olarak sosyal girişimciliğin bilinirliği artıyor. Engellerin sayesinde diyemeyeceğimiz fakat bu engellere rağmen son zamanlarda sosyal girişim ve girişim projelerinin sayısında ciddi bir artış var çünkü bu engeller ve dezavantajlı ortam bir süre sonra insanları harekete geçip çözümün bir parçası olmaları için motive ediyor. Yani “rağmen” dediğimiz engeller “sayesinde” etkili çözümler ortaya çıkıyor. Geliştirilen modellerin

büyümesi ve devamlılıklarının sağlanması için ise büyük oyuncuların desteğine ihtiyaç var.

Takibi Yapılmadığında Fikirler İşe Dönüşmüyor

Fikir aşamasındaki bir işi aksiyona dökmek ve başlamak zor fakat devam ettirmek daha da zor. Bu sebeple yarışma formatındaki tek seferlik programlardan ziyade uzun soluklu destek programları fikirlerin ve iş modellerinin devamlılığı için daha etkili. Ashoka Fellowship gibi sosyal girişimcileri desteklediğimiz programlarımız bir yarışma değil, uzun soluklu global destek ağına dahil olma deneyimi. Genelde yarışma formatındaki programlar ödülü verdikten sonrasında pek ilgilenmiyor ve takibi yapılmadığında fikrin işe dönüşmesi ihtimali oldukça düşüyor. Biz en azından pilot çalışmasını yapmış ve halihazırda etkisini gösterebilen sosyal girişimcileri uzun bir süreçte des-

tekliliyor ve iş fikrini yaygınlaştırması/ölçeklendirmesi için global bir ağına parçası olma gibi fırsatlar sunuyoruz.

Anadolu’da Büyük Bir Potansiyel Var

Günümüzde milenyum kuşağı teknolojiyle çok ilgili ve bu sayede bilgiye daha hızlı erişiyorlar. Aynı zamanda sosyal medyanın güçlü bir iletişim kanalı olarak kullanılması insanların olan bitenden hızlıca haberdar olmalarını sağlıyor. Güçlü görsellerin ve iletişim materyallerinin kullanılmasıyla da gençlerin bu konudaki farkındalığı ve hassasiyeti oldukça yüksek. Lakin bu farkındalık seviyesinin ve harekete geçme oranının genellikle Türkiye’nin batısında yüksek olduğunu görüyoruz. Anadolu’da ise büyük bir potansiyel var. Bu potansiyel çeşitli program ve olanakların sağlanmasıyla etkili çözümlerine dönüşecektir diye düşünüyoruz.

Vodafone Akıllı Köy: Tarımsal üretimde verimliliği bilgi ve iletişim teknolojileriyle artırmak, gençlere çiftçiliği sevdirek göç ve işsizliğin önüne geçmek ve diğer köylere de dijitalleşmenin yayılmasını sağlamak amacıyla çalışan yeni nesil kırsal yaşam modeli sunuyor. www.vodafoneakillikoy.com

Chapputz: Atık malzemeleri kullanarak çaput kilim dokumacılığını modern tasarım çözümleriyle bir araya getiriyor. Böylece geleneksel sanatı yaşatırken tüketimi azaltıyor ve çaput kilimlerin

dokunması sürecinde çalışan kadınlara istihdam imkanı sunuyor. www.chapputz.com

Simprints: Cambridge Üniversitesi’nden bir grup öğrencinin kurduğu kâr amacı gütmeyen bir teknoloji firması. Biyometrik veri toplamadaki eksikliği gidermek adına geliştirdikleri düşük maliyetli cihaz ile Afrika’daki bireyler için sağlık, eğitim ve ekonomi alanında daha hızlı doğrulanabilir kimlik tanıma hizmeti sunuyor. www.simprints.com